

Sovjeti ne iščejo priznanja v Ameriki

Moskva ne kaže nikake želje niti volje, da bi se obnovila pogajanja za priznanje sovjetske vlade

Washington (FP). — Državni podtajnik Castle je na razna vprašanja, tikajoča se priznanja sovjetske Rusije, odgovoril z izjavo, da državni departament dozdaj še ni prejel nobenega posrednega ali neposrednega vabila Unije sovjetskih socialističnih republik glede obnovitve pogajanj o priznanju sovjetske vlade. Castle je dodal, da se Moskva očividno prav malo briga za ameriško priznanje in da je ameriško stališče z ozirom na priznanje sovjetske prav tako kot je bilo l. 1924, ko so se vršila pismena pogajanja med državnim tajnikom Hughesom in sovjetskim zunanjim ministrom Čičerinom.

Glede možnosti, da bi se ameriško-ruski odnosi dali izboljšati skozi pogajanja za trgovski dogovor ali trgovinsko pogodbo, je Castle izjavil, da bi pošiljanje ameriških uradnikov v Rusijo pomenilo priznanje sovjetske in da so vsa pogajanja izključena pred uradnim priznanjem sovjetske vlade.

Ta izjava se razume kot Hooverjev odgovor na govor newyorškega korporacijskega advokata Paul Cravatha, ki je na Političnem institutu v Williamstownu uradno priznanje sovjetske Rusije, kar bi po njegovem mnenju izboljšalo ekonomske razmere v Ameriki in tudi v Evropi. Castle sicer ni prerokoval, kakšne spremembe se bodo dogodile v bodočnosti, čeprav tudi ni mogel storiti, vendar pa je takorekč izjavil, da Hooverjevo vetiranje protisovjetskih uvoznih prevoznih sredstev ne pomeni, da bo predsednik spremenil svoje stališče glede priznanja sovjetske Rusije, ki je negativno.

Sodnik in prosekutor obtožena aleparij

Cleveland, O. — Sodnik W. W. Cowen in prosekutor W. J. Walker iz Belmont okruga, ki sta skušala spraviti v ječo tri komuniste, obdolžene kriminalnega sindikalizma, se zdaj sama nahajata na zatočni klopi. Obtožena sta zarote, katere namen je bil oslupeti vlado v nekem slučaju davčne redukcije. Mednarodna delavska obrana trdi, da je Walker, ki je bil ob času procesa proti dotičnim komunistom pomožni prosekutor, obetal, da bo njihove slučaje zadovoljivo "rešil", če mu obtoženci plačajo tristo dolarjev. Obtoženci so ponudbo odklonili, nakar so prišli pred poroto in bili obsojeni, toda obhiskno prizivno sodišče je obsojbo razveljavilo.

Slučaj Yette Stromberg pride pred zvezno vrhovno sodišče

Los Angeles, Cal. — Zvezno vrhovno sodišče, ki ima v rokah slučaj kalifornijske komunistke Yette Stromberg, bo moralo končno odločiti, če je rdeča zastava res nevarna Zed. državam in kot taka prepovedana. Yette je bila obsojena na deset let ječe, ker je razvila rdečo zastavo v neki otroški kampi v Kaliforniji in kalifornijsko vrhovno sodišče je obsojbo potrdilo. Mednarodna delavska obrana je gnala njen slučaj pred zvezno vrhovno sodišče, katerega odločitev bo merodajna.

Zakon o 9-urnem delu na žensko in otroke v Louisiani

Baton Rouge, La. — Governor Huey P. Long je podpisal novi zakon o 9-urnem delovniku za ženske in otroke v industriji. Maksimalni delovni teden za otroke in delavke je 54 ur. Izvzete so konzervne tovarne skozi sezono, telefonske in brzojavne družbe in restavracije in uradi v mestih z manj kot 2.500 prebivalci.

BIVŠI KONGRESNIK ARETIRAN RADI KRŠITVE PROHIBICIJE

Baltimore, Md. — Manuel Herrick, bivši kongresnik iz države Oklahoma, je bil te dni aretiran in odveden v zapor na obtožbo, da je kršil Volsteadov zakon. Prohibicionisti so ga našli, ko je pazil na koticke, v katerih se je kuhalo žganje.

Pozneje je bilo ugotovljeno, da je delal za nekega butlegarja, ki mu je plačeval \$15 na teden. Herrick je v zaporu izrekel obžalovanje, ker se ni poslužil prilike in si nagrabil denarja, ko je zastopal vollice v kongresu.

"Ko sem bil v kongresu," je dejal, "sem našel večkrat velike vsote denarja na moji pisalni mizi, toda ga nisem maral sprejeti, ker sem ga smatral za nepošten denar. Sedaj sem prepričan, da sem bil bedak."

Nemški produkti izpodrivajo angleške

Boj kot angleškega blaga v Indiji koristi nemškimi kapitalistom

Bombaj, 11. avg. — Velika Britanija v čedalje večji meri občuti boj kot, ki ga vodijo indski nacionalisti proti angleškim izdelkom v zvezi s kampanjo civilne nepokorščine. Ker so Združene države več ali manj nevtralne in se ne akusajo polastiti trga v Indiji, je situacija ugodna za Nemčijo in jo že pridno izrablja. Pri tem ji pomagajo indijski kapitalisti, ker vidijo v prijateljskih trgovskih odnosih z Nemčijo svoje koristi. Nemčija nima namena, da si osvoji ves trg v Indiji, pač pa kooperira s indijskimi kapitalisti pri načrtu za razvoj domače industrije.

Invazija ameriških izdelkov v Indijo ni bila posebno velik niti pred pričetkom homatij, toda s otvoritvijo kampanje civilne nepokorščine se je še bolj zmanjšal. Prilika za Nemčijo, ki skuša dobiti nazaj svoje svetovne trge, ki jih je izgubila po vojni, je bila ugodna in se je je takoj poslužila. Ustanovila se je trgovska zveza Export-Dienst, čije namene je, da prodaja čimveč izdelkov nemških tovarov v Indiji, obratno pa ne. V prešlih par mesecih je Export-Dienst ustanovila veliko število trgovskih agencij v vseh glavnih indijskih mestih, poleg teh pa ima deset ogromnih skladišč, ki so napolnjena s produkti nemških tovarov. V poučenih krogih spntrajo invazijo nemških trgovcev v Indijo za nevarnost, ki lahko povzroči ostre konflikte med Nemčijo in Veliko Britanijo.

NA JAHTI

Skupina ameriških radiostanov na jahti v Rimu vstaja iz potresnih okoliščin južne Italije.

Delavska stranka na Japonskem

Zahteva žensko volilno pravico in socialne reforme

Tokijo, 11. avg. — Združitev treh političnih delavskih skupin, ki je bilo izvršeno te dni, pomeni, da bo nesoglasje ki ga je bilo zadnja leta opažati v proletarskih vrstah, kmalu izginilo. S tem je bila ustanovljena delavska stranka, ki bo pri prihodnjih volitvah postavila svoje kandidata za državno zbornico.

Združene skupine so si izbrale novo ime Zenkoku taishuto (Narodna ljudska stranka) in naznanjajo, da se bodo v prvi vrsti borile za žensko volilno pravico in za imenovanje civilnih oseb v ministrstvo armade in mornarice. Voditelji stranke so ob tej priliki izdali svoj program, v katerem med drugim zahtevajo osemurnik v industriji, odpravo pomočnega dela za ženske in otroke, enake pravice za ženske in moške, modifikacijo zakona o plemstvu in ustanovitve državne starostne pokojnine.

Japonsko ljudstvo, ki je zelo nezadovoljno s politično korupcijo sedanje vlade, je z veseljem pozdravilo ustanovitev nove stranke. Poučeni opazovalci politične situacije napovedujejo, da čas ni več daleč, ko bo japonski vladi načeloval delavski kabinet.

Javno lasnišvo elektrarnar dobikonošno

Prebivalci kanadskega glavnega mesta Ottawa plačajo za elektriko tri četrtine manj, kot so morali plačevati privatnim elektrarnam

Ottawa, Kanada. — (F. P.) — Glavno mesto ameriške zasedne Kanade se lahko pohvali, da oddaja elektriko po nižjih cenah kot katerikoli mesto v Ameriki. Prebivalci tega mesta, ki so pred leti, ko so dobivali elektriko od privatnih družb, plačevali po 8c za kilowatno uro in poleg tega še \$1 mesečno za rabo "metra", zdaj plačajo samo dva cene za kilowatno uro in raba "metra" je prosto pristojbina. Ottawska mestna uprava namreč kupuje zdaj elektriko od Ontarijske hidro-elektrarne družbe, ki je državno podjetje in ne obratuje na dobičarski podlagi, kakor privatne družbe.

Prebivalci mesta Ottawa rabijo večino električne peči, kar je posledica izredno nizkih cen elektrike, ki jim to omogočajo. Tudi ostale privatne kompanije, ki se obratujejo, so morale znižati cene svoji elektriki od 8 na dva cene, ker sicer bi nihče ne maral njihove elektrike. Pozimi ogrevajo sobe ottawskih meščanov majhne električne pečice medtem, ko morajo v Montrealu, ki ni zelo oddaljen, kuriti premog, ker tam je distribucija elektrike še v privatnih rokah.

NOČEJO SLIŠATI, DA JE PRAVILNA MRTVA

Dva kalifornijska socialistična aretirana, ker sta vozila truck z napisom: "Kalifornijska pravica je mrtva"

Los Angeles, Cal. — (F. P.) — Dva delavca, oba socialisti, sta prišla na dokaj originalno idejo. Na svoj tovorni avtomobil sta naložila mrljski voz, na istega pa sta obesila velik napis, ki se je glasil: "Kalifornijska pravica je mrtva". Z avtomobilom sta se nameravala udeležiti parada ob priliki protestnega šborovanja, ki ga je priredila skupina socialistov, ki zahtevajo, da se popravi krivica, ki se je zgodila Moonseyju in Billingsu, ki po nedolžnem sedita v ječi že trinajst let.

Mestna uprava pa je odrekla dovoljenje za parado in delavca, ki sta na vsak način hotela izpeljati njun načrt, sta vseeno pogrnala avtomobil na cesto. Vozila sta obšla še eden napis, ki se je glasil: "Moonsey je nedolžen." Potem je sledila aretacija obeh delavcev. Obtožena sta bila "oglaševanja na cestah s motornim vozilom brez dovoljenja". Oba delavca je rešil iz ječe znani socialistični pisatelj Upton Sinclair, ki je položil za njiju zahtevano varščino, nakar sta bila izpuščena iz zaporov.

Sovjetska naročila v Ameriki

Naročila za poljedelske stroje presegajo več milijonov dolarjev

New York, 11. avg. — Amtorg trgovinska korporacija je večer naznanila, da je sovjetska vlada naročila veliko množino poljedelskih strojev in traktorjev v Ameriki, za kar je izdala \$400.000 v prešlih dveh mesecih. Stroji bodo poslani na državne farme.

Naročila je eno največjih v zadnjih letih in kaže na napredek v mehanizaciji poljedelstva v Sovjetski uniji.

Peter Bogdanov, predsednik Amtorga, je dejal, da bo imelo to veliko naročilo v Ameriki v tem času, ko so odnosi med državama precej napeti, ugoden odmev v ameriških trgovskih krogih, med katerimi jih je mnogo, ki zagovarjajo, da Združene države priznajo Sovjetsko unijo.

Velika vročina v Mesopotamiji

Bagdad, 11. avg. — Štirinajst ljudi je umrlo radi silne vročine, ki se je raztegnila čez vse Mesopotamijo. Včeraj je živo srebro v toplomeru poskočilo na 135 stopinj Farenheita.

JUSTICA V MISSOURI NE POZNA ŠALE

Kansas City, Kans. — Slovita newjerseyjska justica, ki je znana, da hitro obračuna z zločinci, ki pridejo pred njo, je dobila reanega tekmeča v državi Missouri v slučaju Harry N. Rogersa.

Rogers je poskušil ugrabiti lepo učiteljico Tess Flood, v katero je bil zaljubljen do ušes, a mu ona ni vrnila ljubezni. Tako se je Rogers napotil v temni noči do njenega doma z namenom, da jo s silo odvade. Poskus se mu je ponesrečil, kajti na dekletovo vpitje, so se odzvali stari, ki so ga prišli in pridržali, dokler ni prišla policija. Dvanajst ur pozneje je Rogers še stal pred sodnikom, ki ga je obsodil na dvanajst let zapore.

Papež pobija protestantstvo

Spravil se je nad metodistični kolegij v Rimu. Vatikan podpira fašizem

Rim. — Te dni je Vatikan spet obnovil napad na protestantstvo, ki razširja svojo propagando v Italiji ter s tem izpodkopa temelje katoličanstvu. Predmet napada je bil metodistični kolegij, ki je znan pod imenom International College of Monte Mario.

Metodistični kolegij stoji na hribu, ki se dviga nad Vatikanom, kar bode papeža v oči. Učelice vodi reverend S. W. Irwin.

Napad na protestante je bil prioben v uradnem papeževem glasilu "Osservatore Romano" in vključuje obtožbo, da se metodistično učilišče v svoji mednarodni imenosti, da tako prevzari javnost, da ne bi izvedela o njegovih pravih namelih. Daleje pravi, da imajo dijaki tega kolegija posebne privilegije, da lahko obiskujejo gledališča in se udeležujejo raznih sportov, kar dokazuje, da je kolegij navadna propagandistična institucija. Pravi, da so se protestantovske hišne celo udeležile različnih del v krajih, kjer je divjal potres, z namenom, da širijo svojo propagando.

Glasillo posebno žgoče napada protestantovske misijonarje, ki so na delu v provinci Puglia, kjer s pomočjo tiskovin vrše pogubno propagando.

"Osservatore Romano" končno svari Italijane, da ne morejo biti dobri fašisti, če se oprijemljejo metodističnih doktrin, kajti sprejete protestantovskih idej je v nasprotju s Mussolinijevim rekonstrukcijskim programom in s tem so val, ki zagovarjajo protestantstvo, nelojalni diktatorju.

Brezposelnost v Evropi narašča

Najbolj sta udarjeni Nemčija in Velika Britanija

London, 11. avg. — Brezposelnost v Evropi je dosegla nov rekord, ko je Nemčija uradno naznanila, da znaša skupno število brezposelnih v njenih mejah 2.787.000. Anglija je pred par tedni naznanila, da je število brezposelnih naraslo nad dva milijona, zato se sodi, da je v šestih evropskih državah več kot šest milijonov delavcev brez dela.

Število ljudi v Veliki Britaniji, Nemčiji, Avstriji, Madžarski, Italiji in Franciji, ki so odvisni od javne ali državne podpore, je večje kot prebivstvo Berlina ali Pariza. V nekaterih državah se je situacija nekoliko izboljšala, dočim se je v Nemčiji in Angliji poslabšala.

Radi brezposelnosti je zelo prizadeta tudi Italija, kjer so našli nad pol milijona delavcev brez dela, med katerimi je 114.094 žensk.

VODITELJI UNIJE O REVŠČINI NA JUGU

Le malokateri izmed delavcev, ki delajo za svoje gospodarje po deset in več let, ima svoj dom, in številni tistih, ki imajo bančne prihranke, je še manjše

Greensboro, N. C. — (F. P.) — J. C. Evans, predsednik Unije tekstilnih delavcev v Greensborju, še ni bil nikoli v gledališču in tudi šogometnih iger še ni šel gledat, da bi star še petdeset let. To pa zato, ker je moral skrbeti za družino, kateri so njegovi skromni dohodki jedva zadostovali za borno eksistenco in torej ni bilo denarja za gledališče in igre. Tako je izjavil Evans sami na zborovanju unijskih delavcev na McAdoo Heights v bližini Conejevih tekstilnih tovarn. Moč, ki je bil odpuščen od dela zaradi svojih aktivnosti v unijskem gibanju, je pristavil, da gre v mesto Greensboro samo dvakrat na leto, ker nima denarja za polnoletno šolanico, da bi se peljal večkrat.

C. S. Hershey, organizator Centralne delavske unije v High Pointu, je povprašal navzoče, koliko med njimi jih je delalo v Conejevih tovarnah najmanj deset let. Skoro vsi navzoči so dvignili roke. Nato je poizvedoval koliko jih lastuje svoje lastne domove. Jedva petica delavcev je dvignila roke vzklik. "Ako ima kdo med vami prihranke v banki, naj dvigne roko." Samo nekaj rok se je dvignilo v vrak.

Hershey je ostro kritiziral postopanje državnega delavskega in tiskarskega komisarja Frank D. Grista, katerega je označil za slugo kapitalistov, kar dokazuje njegova izjava, ki jo je bil podal pred nedavnim in v kateri priporoča delavcem, naj popolnoma zaupajo svojim gospodarjem, ki še vedo kaj delajo in ki gledajo, da se delavcem ne gode krivice. Hershey izjavlja, da je bila ta izjava skuhana v kuhinji severno-karolinjskih kapitalističnih magnatov. C. W. Bollek, organizator Centralne delavske unije v Greensborju, pa je navzočim pokazal izvod Conejevega lista "Textorian", ki brani kapitalistične gospodarje kot "časti vredne gentlemane". "Če je odpuščenje delavcev in izganjanje njihovih družin iz kompanijskih stanovanj časti vredno gentlemanstvo," je dejal Bollek, "potem jaz ne maram biti časti vreden gentleman."

Unijski list "Raleigh Union Herald" zahteva, da se Ameriška delavska federacija zavzame za odpuščene in za cesto postavljene delavce ter spravi njihove slučaje pred sodnijo.

Unionisti zahtevajo snižanje cen kruha

Hamilton, Ont. — Unionisti hočejo vedeti vzrok, zakaj cene žita rapidno padajo, a cene kruha in pecivu ostajajo na prejšnji višini. Delavski svet v Hamiltonu zahteva od mestne vlade, naj zahteva vladno preiskavo v mlinski in pekovski industriji, da se dožene vzrok vsakim cenam krušnih izdelkov. Mestni svet, ki sestoji iz osmih svetovalecev, od katerih so štirje člani delavskih unij, bo skoro gotovo upošteval to zahtevo ter se obrnil na dominijsko vlado in zahteval preiskavo.

Spopad na ameriško-mehiški meji

Laferia, Tex., 11. avg. — V bitki med ameriškimi carinskimi stražniki in mehiškimi tihotapci, ki se je včeraj vršila ne daleč od tukaj, je bil ubit en Amerikan in dva Mehikanci. Američani trdijo, da so tihotapci pričeli prvi streljati, nakar je sledila bitka.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKEGA NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Manuscript: za Zdravstveno društvo (izven Chicago) in Kanado: \$2.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrti leto; za Chicago in Člano \$1.50 na leto, \$2.00 na pol leta; za tiskovništvo \$2.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada: \$2.00 per year, Chicago and Canada \$1.50 per year, foreign countries \$2.00 per year.

One column per day—Reprints at no charge.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Number on face, for issue with a notice.

PROSVETA

3037-40 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo, za primer (July 31-30), poleg vsakega števila, na zadnjem listu, da vam je s tem število potrdila naročilo. Posvetilo je prebrano, da se vam list ne vrne.

Vzroki brezdelja

Brezposelnost, ki brez usmiljenja tare delavske mase v Ameriki, prav kakor jih tare sila vročina in suša v centralnih državah, je resno obvela delavce tudi v Angliji in nekaterih drugih evropskih državah. Angleška vlada si resno prizadeva, v danih mesecih, da odpravi brezdelje, ameriška vlada pa prepelje ta vitalni problem predvsem posameznim podjetnikom, ki lahko svobodno ravnaajo z delavci kot hočejo.

Kaj so glavni vzroki brezdelja? V glavnem sta to dva: nadprodukcija in novi stroji. Nakupitveno blago čaka v skladiščih, delavske mase pa ga ne morejo pokupiti, kar nimajo s čim, ni zasluga. Stalno montiranje novih strojev v raznih industrijah stalno odjeda milijonov kruh. Vrli se industrijska revolucija. Postoječi kapitalistični sistem ne more obrniti te revolucije, ali preobrata, v industriji, da bi bila delavcem v korist, da bi se bi lahko izvršilo. Kapitalizem ni smoten umeti tega problema niti se zanj ne sanja. Kajti njegov glavni cilj je še vedno in bo do njegove počasne smrti: nadprofit. Stroji so človeštvu lahko največji blagoslov, če se bi jih v ta namen uporabljalo, so pa sedaj veliko zlo, kar služijo privatnim lastnikom za njihov dobiček.

Zavedni delavec, ki umeje industrijska vprašanja, se ne bo jesi nad novimi stroji, kar mu izpovedajo zasluge, ampak bo videl v njih vzrok za sedanjo depresijo in v postoječem družabnem redu, ki bazira na izkoriščanju delavskih mas za nadprofite. Po tem se bo razvil ter skušal pridobiti svoje sodelavce za organizacijo, ki jih bo protektirala v času izprtij in brezdelja.

Časopisna poročila pripovedujejo, da je sedaj na Angleškem dva milijona brezposelnih, v Združenih državah pa okrog šest. Znanilno je, kot pravijo poročila, da se je brezposelnost zvišala v mesecih maj in junij tako na Angleškem kot v Ameriki. Redukcije v delavskih revirjih v Ameriki se nadaljujejo. Ker sta obe deželi najbolj razviti industrijsko, sta v tekoči industrijski revoluciji tudi najbolj prizadeti. Industrijska revolucija predvsem pomeni le to, da stalno nadomešča delavce novi stroji, ki odjemajo stotisočim delavcem kruh, podjetniki pa se ne brigajo za odstavljene delavce, ki mu je odvzel delo stroj in nepravilno uravnan način obrata.

Ako bi bili delavci organizirani, bi v vseh slučajih zlahka prislili podjetnike, da jih obrne na delu kljub novim strojem. Kajti podjetniki bi bili prisiljeni uravnati delo tako, da bi vsi delali in pošteno živeli. Upostavili bi krajši delovni čas, višje meze, boljše delavske pogoje, pa bi bili stroji pravi blagoslov vsem delavcem. Tega podjetniki nečejo umeti, ker jim je pri srcu le nagromaden bogastvo, dobiček in izkoriščanje, delavce pa puste stradati.

Sodelovanje agrarnih držav

Ze delj časa se vrše plenarne seje v Sinaji na Rumunskem — med zastopniki Jugoslavije, Rumunije in Madžarske — kjer se bavijo a vprašanjem skupnega reševanja agrarne krize in sestavo zadavnega odgovora na anketo Lige narodov. Podunavske agrarne države skušajo formirati blok, ki ga bo tvorila mala enteta, da uravnoteži trg svojih poljskih produktov.

Rumunski, madžarski in jugoslovanski tisk je zelo optimističen z ozirom na uspeh silnake konference in dostavlja, da gospodarskemu zblizanju zainteresiranih držav mora slediti tudi politično zblizanje, podunavska federacija. Poslednje čase javljajo poročila, da se bosta pridružili podunavskemu sodelovanju agrarnih držav tudi Češkoslovaška in Poljaka. Prizadevajo si pridobiti tudi Bolgarsko v agrarno zvezo.

V Varšavi na Poljakkem je sklicana za 28. avgusta zadavna konferenca, na katero so poleg označenih držav povabljene tudi baltičke države. Jugoslavija in Rumunija želita uvati plenico v Češkoslovaško, prosto carine, v zameno pa bi Češkoslovaška izvažala svoje tovarniške produkte v ti državi, tudi brez vsake carine.

Prizadevanje podunavskih agrarnih držav ima v vidiku ustanovitve mednarodne kooperacije v agrarnih vprašanjih, ki naj bi v bližnji bodočnosti dovedla do carinske unije med državami male entente.

Glasovi iz naselbin

Pismo iz Rusije

Gillespie, Ill.—Od prijatelja v Rusiji sem prejel pismo, katerega pošiljam Prosveti v priobitvi, da bodo rojaki širom Amerike vedeli, kako se godi našim izseljenikom v Rusiji. Vincent Rak je bil pred odhodom v Rusijo dobro znan v južnem Illinoisu in je bil član SNPJ.

Karl Guma. Pismo se glasi: Koktebel, Feodosiskogo Rajsna, 5. julija 1930.

Canjeni prijatelj Karli! Dobil sem pismo, ki si mi ga pisal l. 1924, in po 6 letih sem se namenil Ti odgovoriti, da ne boš mislil, da sem že tudi jaz mrtav. Sem še med živimi in sem zdrav, kar tudi Tebi in arca želim. Seveda ni lepo, da Ti nisem tako dolgo odpisal.

Mislil si še mogoče, da sem zabogatel, radi česar Ti ne odpisem. Stvar pa je čisto drugačna. Po pravici povedano, tukaj ni nič drugega, da odpravi more biti v današnji situaciji, ker smo mi obkroženi a sovražnikom, kar je vsem dobro znano. In drugo, v tehniki in v industriji na splošno je država močno zaostala v primeru z Ameriko. In sedaj, kar Ti je morebiti znano, se tukaj gradi ogromna industrija na vsej liniji, da bi se došla razvila v tehniki in mehanizmu. Za to je treba veliko voato denarja, ki je preračunana na 85 milijard rubljev (82 milijard dolarjev), in to se pet let.

Canjeni prijatelj! Jaz bi jako rad svedel, kako se vam godi v sliki Ameriki. Kje so moji prijatelji Anton Pirnat, Frank Klemens in Martin Skedel? Jaz sem še pisal, a nikakor ne morem izvedeti, kje se kdo nahaja. Avgustu Stillerju sem pisal lansko leto in do sedaj nisem dobil še nikakega odgovora. Ravnotako John Medvedu. Ali so vsi pomrli, ali mogoče cenzura pismem ne dostavlja? Sedaj sem se odločil še Tebi enkrat pisati in ako dobiš moje pismo, mi prosim, da mi odpíšeš in mi sporočiš kaj je novega, kako se tam dela, ako premo-govniki sploh kaj delajo ali počivajo. Ako mi boš odpisal, Ti bom prihodnje imel pisati o raznih podobnostih; sedaj ne vem, ali si še tam ali ne.

Dalje Ti naznanjam, da sem se oddelil od naše grupe in delam v industriji že od leta 1925 v kamnolom. Sedaj sem popolnoma sam med Rusi in se počutim bolje kot prej med Hrvati. Nahajam se v krmaki republiki ob Črnem morju. Sedaj sedim na oknu in gledam na morje; razgled je zelo sanjiv. Zabavam se po avoiji prosti volji.

Končam moje pismo in Te lepo pozdravim kakor tudi Tvojo družino in vse moje znanca, ako je še kateri med živimi. Nadejam se, da za odgovor ne bom čakal šest let kakor si Ti na mojega.

Vincent Rak.

Diktatura in drugo

Detroit, Mich.—V 27. št. glasila KSKJ z dne 8. julija čitam odgovor na vprašanje župnika Čarneta, kaj bodo storili z onimi delegati, ki nimajo priporočila od svojega župnika, da redno opravljajo verske dolžnosti. Odgovarja mr. Grdina, gl. predsednik JSKJ. Pravi, da bo zahteval, da naj konvencija zahteva od vseh delegatov spravevala od njihovih župnikov ter upa, da ga bo konvencija v tem podpirala.

Torej kdor izmed delegatov KSKJ ne bo imel priporočila od župnika, bo gl. predsednik zahteval, da ne bo imel sedeža na konvenciji, čeprav ga bo članstvo njegovega društva izvolilo, da zastopa želje društva. Ako to ni diktatura, bi jaz rada znala, kaj je diktatura.

Recimo, da je pri društvu izvoljen za delegata član, katerega župnik ne ljubi. Takemu delegatu župnik ne bo dal priporočila, pa če je prav drugače pošten in dober katolik.

Kakšno je sovražstvo klerikalcev, nam je dokaz, kako je nji-

hovo časopisje pozdravilo izletnike SNPJ, akoravno je bilo med njimi tudi nekaj dobrih katolikanov. Samo zagrizeni in ignoranti so sposobni kaj takega, in taki se postavljajo za voditelje naroda. Ubogi narod, dokler bo imel take voditelje. Tako delajo voditelji KSKJ. Ako ne pleše tako kakor oni godejo, pa te vržejo iz jednote, ali s konvencije, čeprav te je članstvo izvolilo.

Mr. Grdina, to je diktatorstvo, kar vi delate in kar vedno pred-bacivate gl. odboru SNPJ.

Kaj bi voditelji klerikalcev rekli, ako bi gl. odbor SNPJ zahteval od konvencije, da vzame sedež ali zastopstvo na konvenciji vsakemu katolikanu, dokler to zahteva mr. Grdina? To bi bilo vpitja v klerikalnem časopisju. Rojaki, pristopajte k SNPJ, ker pri SNPJ so vam garancirane vse pravice in svoboda. Vi lahko hodite v cerkev, ako vam je drago; nihče vam ne bo zapovedoval, kako morate delati v privatnem življenju, ker člani SNPJ nismo zagrizeni in ne kratimo osebne svobode svojemu sobratu, človeku. Yaliko boljše pa bo za človeštvo, ako se vsi otresejo verskih spon ter postanejo dobri agitatorji za SNPJ ter za pravice vsa človeštva.

Da človek, ki je pod vplivom klerikalcev, ni sposoben samostojno misliti, naj navedem slučaj, ki se je pripetil meni pred dvema letoma na vlaku. K meni je prisledel rojak iz države Colorado, prav zgovoren, tako da sem bila vesela, da bo vojnja zabavna. Pripovedoval je o delu, o krasoti države, kako se imajo v njihovem mestu, kako lepo so imajo, pri tem jaz pripominam, da imajo res lepo šolo, kar sem videla sliko v Proletarcu (mislil da je bil tudi opis Old Timerja). Rojak je potem začel hvaliti, kako dobro fara napreduje, pod spretnim vodstvom g. Cirila, katerega ni mogel prebraviti. Pravi, da za vse kar imajo, se morajo zahvaliti gospodu Cirilu, ker bolj akribnega in pridnega gospodarja nimajo nikjer, kajti on, Ciril, je sezidal vse, kar imajo.

Ker imam navado, da govorim odkrito, zato rečem rojaku, da so že dosti denarja skupaj snosili, da je Ciril lahko zidal, in ako je dosti denarja, se lahko dobi gospodar, da zida. Po tem mojem odgovoru je rojak umolknil (kar mi je bilo žal) ter se me je odločno izogibal. Tukaj je pokazal klerikalno izobrazbo; ako bi on mislil s svojimi možgani, bi bil moral priznati, da sem jaz govorila resnico. Garantiram vsakemu, ako mi prinese dosti denarja, da bom tudi jaz dala sezidati dom, ki bo v ponos tistim, ki bodo dali denar, pa ne bom zahtevala, da morajo mene hvaliti. Ako bi mene vzdržavali kakor Cirila, bi jih jaz hvalila, da so dobri rojaki, ker toliko živčujejo—za lenobo.

Mary Bernick.

Od zastopnika

Johnstown, Pa.—V zadnjem poročilu sem omenjal, da sem bil v Pittsburghu zavratno napaden in oropan voate \$38. Ker sta mi zlikovca pustila še nekaj droblja, sem si kupil vozni listek in se odpeljal v Johnstown. Tukaj so mi prikočili na pomoč Johan Binjak, Anton Zore in Andrew Vidrich, gl. podpredsednik jednote.

V nedeljo dopoldne sem pridno agitiral za Prosveto, popoldne pa sem se podal na Pakovo farmo, kjer je imelo piknik angleško poslušajoče društvo. Na pikniku sem se slišal s glavnimi odborniki iz Chicagoa, Clevelanda in Johnstownaške okolice. Podrobnosti ne bom omenjal, le rečem naj, da so vsi govorniki napravili dober vtis, ko so spodbujali mladino k napredku.

Društvo "Friendly City" je ob tej priliki obhajalo obletnico. Staro je komaj eno leto, pa ima že 120 članov. Človek ne ve kaj bi zapisal, da bi jih bolj pohvalil za njih trudopolno delo. Neki gl. odbornik iz Clevelanda je predsedniku društva podaril slat prstan, za kar se je slednji zahvalil s objubo, da bo društvo ob drugi letnici šlo 250-300 članov.

Polje za mladinska društva je v tej okolici široko in možno je, da bo to društvo prekosilo večja društva, čeravno je neki govornik podvomil (da jih spodbudi) v to možnost. Vsek član naj agitira med svojimi prijatelji, ki se niso v jednoti, pa se bo uresničila želja nekaterih mlajših agitatorjev. Poleg društva "Friendly City" obstoji tukaj še društvo "Flood City", ki je bilo ustanovljeno pred nekaj meseci na Moxhamu. Tudi to društvo dobro napreduje.

Med govorniki je bila tudi mladenka iz Latroba, Jennie Fradel, članica mladinskega oddelka. Nastopila je tako koračajno pred toliko množico in govorila tako navduševalno, da amo-bili val presenečeni. Da bi jo mladina posnemala in se ravnala po njenih nasvetih.

Na proslavi se je videlo, da ima društvo "Friendly City" mnogo prijateljev, ki smo prišli z vseh strani. Delujmo roko v roki, starejša generacija z mlajšo in obratno in napredek naše jednote je zagotovljen. Mladina je lahko tudi uvidela, koliko je upoštevana sedaj, ko spada k največji slovenski podporni organizaciji.

Priporočljivo je, da bi vse ostale naselbine posnemale Johnstown in sodelovale z mladino. Kjer se ni angleško poslušajočih društev, naj bi se jih organiziralo, ker je na ta način se nam ne bo odujila mladina. V svojih organizacijah se bo vzposabljal za večje odgovornosti v življenju in se tudi zabavala.

Anton Zidanšek.

Izganjanje hudita

Windsor, Kanada.—Delavske razmere v tem mestu so pod ničlo. Mase brezposelnih se ne zmanjšujejo veliko za organiziranje, tembolj se pa zavedajo božji "pastirji". Vsaakovrstni agente raznih verskih sekt sklicujejo shode, kar na vogalih pridigajo, kako povzdigniti in razširiti to sveto stvar. Take pridige so bile par nedelj zaporedoma v tem delu mesta. Človek, ko gre mimo take miserije, se ustavi za hip, ko sliši besede iz ust, da so oni modri, o vsem tem dobro poučeni, da je njih dolžnost, da osrečijo ljudstvo(?)

Prejšnjo nedeljo svečer se je zbralo, kakor ponavadi, precej radovednežev. Govori so bili poleg angleščine, tudi v hrvatskem, poljskem in ruskem jeziku. Po končani ceremoniji se vname debata, v kateri so zahtevali poslušalci resničnih dokazov. Ker je govornik v angleščini odkrito povedal, da se pogovarja s Kristom, ki je vedno s nami; rekel je, da glavno je to, da ga iz arca ljubli in verjameš vanj.

Bratje Rusi so si avesti v tej reči in mnogo vprašanj je bilo na mestu, da so modrirani kar lovili sapo, da pridejo iz zadrege. Nekdo je vprašal, zakaj Bog ne kaznuje Rusije? Ali bodo šli vsi v peklo, od Istoka do Balkana? Ali bomo šli mi vsi, ki tu stojimo in ne verjamemo v božjo

Jos. Mihelich.

NOV POLET OKROG SVETA

John Henry Moore in Henry J. Brown and Roosevelt letnikom, obližar sta se dogovorila v srbi in prišlo polni črni svet v letalu "City of New York". Njunje plovilo je postalo kulturno novinarsko praplovilo "Graf Zepelino", ki je obdržalo semijo v 21. dach.

K smrti Antona Kristana

Vsi jugoslovanski in tudi nozemski časopisi so prinesli daljše članke o pokojnem zadržnem delavcu Antonu Kristanu. Naj ponatisnjemo nekaj odlomkov teh člankov:

Ljubljanska revija "Naša doba", priobčuje o njem članke, ki ga je napisal znani publicist in kritik Božidar Borko. Med drugim pravi: "Objektivno bo treba pokojnemu A. Kristanu priznati, da je storil mnogo dobrega za delavstvo; interveniral je za njegove interese celo v zadnjih mesecih svojega preživetja končnega življenja... Pokojni A. K. se je udeleževal tudi publicistično; med drugim je napisal zgodovino socialnega gibanja na Slovenskem od prvih začetkov socializma do najnovejšega časa, pred dvema letoma pa je opisal svoje vtiske s potovanja po Zedinjenih državah. Izdajal je celo vrsto listov in revij ter sodeloval pri raznih domačih in tujih časopisih. Bil je tudi član sodelniškega kroga 'Naše dobe'. Takoj za prvo številko je bil prispeval življenjepis ameriškega slovenskega novinarja Jožeta Zavrtnika — kaj je bil eden redkih naših ljudi, ki jih živo zanimala usoda izseljencev. Obljubil nam je tudi razne druge prispevke, zlasti o zadržništvu; prišla pa je bolezen in naposled smrt."

"Zadržni vestnik", glasilo Zveze slov. zadrž, v Ljubljani, priobčuje enako tople besede o Kristanu. Oribje njegovo življenje, kako je zgradil slov. delavsko zadržništvo, kako je v interesu zadržnega gibanja prepotoval Ameriko in del Evrope ter kot rezultat teh studij ustanovil stanovanjsko zadržgo Stan in dom, in kako je radi vsa njegovega dela njegova smrt težka izguba za življenje vse Slovenije.

Lepe besede ima za pokojnika tudi "Zadržgar", glasilo Nabavljalne zadržgo uslužbencev drž. železnice.

Bridko pa občutijo izgubo Kristana hrvatski zadržniki in socialisti. Članke v srbskih in hrvatskih listih pričajo o tem, da je imel Pfeifer, zastopnik hrvatskih delavcev pri pogrebu Kristana, prav, ko je dejal: "Vi ste se mislil vse preveč družinsko zrasli s pokojnikom, pa da bi lahko še zdaj spoznali, kaj ste izgubili z njim. Mi hrvatski delavci, ki smo malo bolj neblizu videli njegovo delo, mi vemo, da smo izgubili z njim zelo veliko."

Zagrebaški "Radnički glasnik" (Delavski glasnik) začneja svoj nekrolog s Kristanu takole: "Nema ga više među nama, nema ga među živima! Nema Antuna Kristana, stvaratelja radničkog pokreta u Sloveniji i hrabroga borca za radnička prava, borca za bolji život budućim pokoljenjima."

Zagrebačke "Radničke novine" priobčujejo dolg članek o življenju in delu pokojnika, ter ne morejo razumeti, kako da je tako naglo odšel.

"Društvenik", glasilo Osrednje zveze češkoslovaških zadrž, priobčuje prav tako daljšo notico o smrti zadržnega pionirja na Slovenskem.

V dnevniku ljubljanskem "Jugoslovanu" pa piše Ivan Podlesnik v dveh številkah spomine na Kristana od mladih nog pa do zadnjih let.

Vidimo torej, kako veliko izgubo je pretrpelo naše delavstvo a smrtjo uglednega zadržnika, socialista in voditelja. Menda bo imel povsem prav zagrebaški sodrug dr. Adžija, vrednik revije Socialna Misao, ko piše v pismu: "Vprašujem se, kdo in kje je človek, ki bo stopil na njegovo mesto? — in reči moram, da odgovora na to še ne vem." Toda delo pokojnikovo stoji trdno in bo raslo. Nekaj tragičnega naključja je v tem: Ko je pokojni zgradil in utrčil vse to, je odšel, delo je ostalo in bo pričalo o njem.

Vohuni umorili vohunko

V gozdu Zelionka blizu Varšave so našli izletnika na deblo privezano truplo zadavljene mlade in elegantne žene. Umorjenka je imela na sebi ves nakit, uhane in prstane. Policija torej ni mogla misliti na razbojniški napad in sploh ni vedela, kaj bi si mislila. Vso zadevo je nepričakovano pojasnilo vojno ministrstvo. Umorjena mladenka, katere ime so radi sorodnikov zamočali, je izvirala iz odličnih poljskih krogov ter je iz samega domoljubnega navdušenja vstopila med vojne vohunke. Radi znanja tujih jezikov in svojega brezhibnega nastopa je kmalu zavzela vodilni položaj. Pred meseci so ji vojne oblasti poverile zasledovanje zelo nevarnega tujega agenta, ki je prišel na Poljako po nalogu neimenovane države. Kakor vedno, se je morala dama z njim seznaniti in kmalu sta si postala prijatelja. A vohun, ki je imel veliko pomagavev, je moral izpregledati nastavljenost past. Povabil je damo na izlet, jo v gozdu umoril in pobegnil. Tako se nadaljuje tudi v mirnem času stalen skrivni boj v pričakovanju bodoče vojne.

Domoljca za bodočo vojno

Mlad angleški inženir je obogatil možnost bodoče vojne z novim izumom, ki omogoča letalcem obstreljevati tudi za njegovim hrbotom ležeče cilje. Doslej je moral vojni letalec leteti naravnost proti takšnemu cilju, če ga je hotel obstreljevati, a če se je n. pr. zgodilo, da ga je vzel na muho sovražni letalec, ki mu je sledil, mu toliko časa ni mogel odgovarjati, dokler ni obrnil letala proti njemu ali mu prišel sam za hrbet. Izum omenjenega inženirja pa mu daje sedaj možnost streljati tudi nazaj, s strojnico, ki bo nameščena pod pilotovim sedalom in bo sama naperjena nazaj. To se bo zgodilo s pomočjo sistema treh zrcal.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

Delavske zadruge ob smrti zadr.

A. Kristana

Ljubljana, 23. jul. 1930.

Centrala delavskih zadrug, Zveza gosp. zadrug je izdala na svoje članice-zadruge to le o-krožnico:

Vsem zadrugam in sorodnim organizacijam!

Včeraj smo vrnili naravi truplo našega ustanovitelja, predsednika in vodjo, zadr. Antona Kristana.

Kaj je bil pokojnik. Vam je znano. Da omenimo na kratko: bil je organizator, propagator in duša slovenskega delavskega zadrugstva, kateremu je posvetil vse svoje življenje. Ker je videl osnovo za realno delavsko politiko v gospodarski podlagi, ji je skušal dati z organiziranim zadrugstvom. To svojo namero je tudi izvedel. Od le štirih delavskih zadrug na sedanjem ozemlju Slovenije od početka njegovega dela, je rasla za združena gospodarska organizacija slovenskega in v zadnjem času jugoslovanskega zadrugstva nad 55 zadrug. Od teh zadrug jih je pokojnik iniciral, v večini pa tudi ustanovil nad 30. Zgradba našega pokreta je izvršena skoro do detajlov ob sredstvih. Zvezi gospodarskih zadrug, Zadrugi banki, Zadrugi ligi in Izseljenski ligi.

Do so uspehi pokojnikovega dela, katerega nam je prepustil zdaj v obdelavo in daljšo izvedbo. Na dani osnovi bo treba le graditi in vzdrževati ter razširiti in naprejši spomenik delu našega prvotnega vodje po postavljenem.

Dela, borbe in uspeha polno je bilo življenje Antona Kristana. Za delavski razred je živel, zanj in med njim je umrl. Triumfalna je bila njegova zadnja pot, zadnja revija njegovih in naših čet, naših borcev in sodelavcev.

Zato — vzklik srca!

Da mu postavimo tudi primeren spomenik: na delo! Enost, edinstvo in strpnost bodi med nami. Združeni nadaljujmo delo, ki ga je začel pokojnik, ne obupavamo, ne omagujemo. Svetel spomin pokojnika nam bodi vodnik in uspehi ne bodo izostali.

Naše čete pod vodstvom Njegovih učencev bodo izvršile vse in bliže bomo boljše bodočnosti.

Idejam Antona Kristana ob ljubimih zvestobah, njemu pa zaključimo:

Hvala Ti, čast in slava!

Delavske zadrugstvo Jugoslavije naj živi!

Naj živi delavski razred!

Naj živi boljša bodočnost človeštva!

Nadzorstvo in načelstvo Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani.

DROBNE VESTI IZ DRŽAVE

Rekordi jugoslavije. — V Luksemburgu se vršijo zadnje dneve tekme telovadcev, mednarodne telovadne tekme, ki se jih udeležujejo tudi naši telovadci Sokoli. Te mednarodne tekme so se zaključile včeraj z zmago Jugoslovana, Slovenca Primožiča, ki je svetovni prvak v telovadbi. Drugi je Čehoslovak Gajdos, tretji Čehoslovak Loeffler.

To v poedin telovadbi.

Kot vrsta so se plasirali prvi Čehoslovaki, drugi Francozi, tretji jugoslovanska vrsta, ki pa je bila oslabiljena. Manjkala sta namreč prvaka Stukelj in Malej, ki sta se ponesrečila pri tekmovanju. Stukelj je micer že zapustil bolnišnico, a nastopati ni smel več.

Odločilne tekme so se vršile v nedeljo. Zmagala je od petih tekem jugoslovanska skupina v treh tekmah. Vse tri zmage si je pridobil Primožič (proste vaje, bradja, konj).

Istočasno javljajo, da so naši nogometaši porazili v Južni Ameriki brazilsko moštvo z 2:1. Te tekme je prisostvovalo krog 50.000 gledalcev.

Smrtna nesreča pod vozom. — Na poti iz Kerešpoh v Radenci se je pripetila v petek teška nezgoda. Posestnik in mlinar Ma-

tija Horvath, doma nedaleč od Murske Sobotice, se je odpeljal v Kerešpoh s svojim sinom po vino. Na povratku, prav na nekem klancu, sta se konja splašila in zdrvela z vozom navzdol, dasi je bil zavrt. Matija Horvath, star kakih 74 let, je padel pod kolesa. Sin se je zagnal za vozom. Sele ko se je voz ustavil, je opazil, da očeta ni na vozu. Prestrašen se je vrnil na klanc ter našel očeta vsega polomljenega in popolnoma zmrlelega. Nezvestnega so prepeljali v nemško Radgono v bolnišnico, kjer je kmalu nato izdihnil.

Razkrinkani roparji. — Nenačuden slučaj je pripomogel, da so te dni v Novem mestu aretirali tri opasne roparje. Pred dvema dnevi so dospeli na Furdovem avtu v Novo mesto trgovski potnik Mehmed Zuljevič, trgovec s preprogami Hasadžić Kandrja ter sofer Ramon Kendrić ter se nastanili v nekem hotelu. Tudi so se abonirali na hrano. Slučajno pa je prišel v isti hotel tudi glavni zastopnik velefirme Rosenblatt & Co. z Dunaja, Ivan Komidar, stanujoč v Ljubljani. Prišel je na restavracijski vrt, kjer je zagledal imenovano trojico, ki je sedela za mizo pri pičici. Obratili so se k njemu in ga pozvali, naj se pridruži k njemu. Komidar je bil prijet, saj je poznal te gospodove od se mu zdeli kaj znani in v enem samem hipu je šla mimo njega kot film-ske slike usodna noč v Zagrebu, ko je bil ropan.

To je bilo 19. decembra 1919 ob 11. zvečer. Ko je Komidar v restavraciji zagrebškega kolo-dvora jedel, je prišel k njemu nekdo, ter ga vprašal, ali želi močnejše stanovanje, sobo, ki jo da on prav poceni. Komidar je šel na lim. Tujec pa je še skočil nekoga obvestiti o tem. . . Ko je potem spremljal Komidarja na stanovanje, sta iznenada skočila iz teme pred njiju dva človeka, nastavila Komidarju revolver ter zahtevala, da se legitimira. On se je legitimiral, a zavlekl so ga še k nekemu potoku ter ga tamkaj popolnoma izropali. Vzeli so mu potni kovček s perilom in obleko, prstane z briljanti, listnico s 6000 Din in vrednostnimi papirji, med njimi ček za pol milijona dinarjev. Potem so ga hoteli ubiti in vreči v potok, vendar so ga pustili živeti.

Zdaj v tem hipu je spoznal te obraze iz tiste strašne noči ter naznanil brž orožnikom, ki so trojico aretirali.

Požar v Šmarju pod Ljubljano

Včeraj po 6. uri zvečer je topovski strel z Grada javil meščanom in ljubljanskim gasilcem, da v bližini mesta gori. Goro je v prijazni vasi Šmarje pod Ljubljano.

Sredi Šmarja sta imela poslastnika Završek in Perovšek dva kozolca, oba prostorno zgrajena, z dvojnimi stenami. V Završkovem kozolcu je začelo krog pol petih popoldan gori. Ogenj je bil zelo neznan, ko so ga že opazili, a že nekaj hipov nato je bil ves kozolec v plamenu in v nevarnost je bila velika, ker je vas vsa na kupu, hiša pri hiši. Gorela sta že oba kozolca. Najprej so prihiteli domači gasilci, a ogenj se je lotil že Cinclovetovega poda in Perovškovega poda. Za vse hiše, ki so postavljene blizu druga ob drugi je bila nevarnost, da se vnamejo, da zgori vsa vas. Omejiti ogenj je uspelo domačim gasilcem. Ko pa so potem dospeli še ljubljanski gasilci, so počasi ves ogenj ukočili ter pogasili. Delo pa je bilo težko, ker je primanjkovalo vode.

Sele zvečer ob pol osmih je bil požar povsem zatrt.

Škoda je precejšnja: Janezu Završku je pogorel v kozolcu ves pridelek v pšenici ter vsa mrvna, kozolec sam je pogorel do tal. Škoda približno 30.000 Din. Podobno je s Perovškom. Poleg ječmena je imel v kozolcu tudi še mrvno in pšenico, pa mu je s kozolcem vred vse pogorelo. Tudi sosedna poda posestnika in Perovška sta poškodovana in je tudi tu precej škoda.

Agitirajte za Prosveto!

Kdo je zaneel požar, ni znano. Govorijo o otrocih, ki so se igrali z vžgalicami baje pod kozolcem, govori se o podtaknjenu ter o odraslih, ki da so vrgli po nepremišljenosti kak ogorek v kozolec.

Nesreča pri Podnartu

V okolici Podnarta je lep slap Nemiljašice, ki pa je bil dostop do njega zelo težak. Zato se je osnoval poseben odbor, ki je vodil dela pri gradnji mosta in poti do alapa. Dela so bila zdaj že skoro končana, niso pa bile zgradbe še pregledane ter predane v promet. Včeraj pa se je kljub temu nabralo tamkaj več radovednih okoličanov, ogledovalci so slap in brv. Čudili so se žičnim vrvm in le malokateri je imel pogum, da je šel čez brv. Potem pa je šel prvi, pa drugi in kaj kmalu so lepo brezskrbno hodili po brvi. Ko so opazili, da se brv lepo guglje, se jih je nabralo na brvi kakih 17 oseb, pa so se gugalji za zabavo. Pri tem pa se je betonski podstavek omakal. Ko so kasneje spet drugi prišli na brv ter se začeli gugati — bilo je 6 deklet — se je omakal betonski podstavek odtrgal od zemlje ter zdrnil z vrvmi v potok. Neko dekle je pri tem tako nesrečno padlo, da je obležalo mrtvo, druga dekleta pa so odnesla manjše poškodbe.

Se k nesreči "Karagjorgja"

V domačem ter zlasti inozemskem tisku se v poročilih o katastrofi opaža prevladovanje domneve, da je nesrečo zakrivil kapitan italijanske ladje bodisi iz nepremišljenosti, bodisi iz navadne nagajivosti, ki je postala usodna, ali pa prav nalašč, namenovoma. Pomorski strokovnjaki izjavljajo vsi, da je zakrivil nesrečo brez dvoma italijanski kapitan, ki je prihitel — kakor bi prežal na ugodni trenutku izza morske tesni ter divjal naravnost proti našemu parniku. Dasi mu je naš parnik dajal znamenja, se je Morosini zaletel v levi bok ladje z vso silo. Ker je dokazano, da je Morosini imel stalno navado, preganjati ali igrati se z našimi ladjami in barkami, ker se mu naše ladje radi tega vedno rajši izogibale, in pa ker je Morosini močnejša ladja od naše, Karagjorgja — domnevajo in trdijo mnogi, da je tu v ozadju razmerje med Italijo in Jugoslavijo, zlasti pa še zavist radi velikega prometa ob naši obali, in da je bila nesreča izgovor nalašč.

Pomorski častnik, ki je bil Karagjorgje zaletel, ko so zvedeli, da v levi bok, so dejali, takoj, da je zakrivil nesrečo italijanski parnik. To je namreč tako: vsak parnik ima na svoji levi strani rdečo luč, na svoji desni strani (v smeri vožnje seveda) pa ima zeleno luč. Ko se dva parnika srečujeta, morata drug drugega kazati rdečo luč in vsako trčenje je nemogoče. Karagjorgje je kazal Morosiniju rdečo luč, to da kapitan na Karagjorgju je videl le zeleno luč Morosinija, dokaz, da je plul Morosini ostro proti Karagjorgju. Karagjorgje je s sileno opozoril Morosinija, sam se je umaknil kolikor je mogel k obali otoka Galešnjaka, 50 m do obale, a Morosini je kazal zeleno luč ter drvel naravnost proti našemu parniku in se zaletel v njegov levi bok. Če bi ne bilo tamkaj Karagjorgja, bi se bil zaletel na obmorske pečine ter nasel — a bil je siguran, da se bo ustavil v Karagjorgjevem trupu. . .

Z vseh strani prihajajo Jadranski plovilbi brozjavni izrazi sočaljja ter čestitke kapitanu Prodanu, ki je rešil vse potnike, kolikor jih ni bilo prizadetih neposredno pri trčenju. Zelo znano je tudi pismo glavnega urednika švicarskega časopisa "Neue Zuerche Zeitung." Pravi, da ga je vest o nesreči zelo potrla. Istraža upanje, da bo ta divna ladja, s katero je preživel toliko lepih ur na našem Jadrnu, kmalu spet sposobna in da jo bo kmalu spet junaški kapitan Prodan vodil po jadranskih vodah. Ne zavist ne zloba ne bosta mogla odvrti oboževalcev Dalmacije od nadaljnjih obiskov.

Morosini je došel iz Zadrge zdaj v Pulj, kjer ga bodo v lad-

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Agitirajte za Prosveto!

Kolektivizacija poljedelstva v Sov. Uniji

Težave in uspehi. — Jakovljevič o zaključku socialne revolucije

Ljudski komisar za poljedelstvo Jakovljevič je na zadnjem moskovskem kongresu podal zanimivo poročilo o sedanjem stanju sovjetskega poljedelstva, ki ga je primerjal s poljedelstvom v Ameriki. V Združenih državah se je v zadnjem desetletju povečala površina obdelane zemlje za 4 milijone hektarjev, poleg povečanja števila traktorjev za 80.000. V Sovjetski Uniji se je pa v istem času povečala površina obdelane zemlje za 12 milijonov hektarjev poleg 76.000 traktorjev. Velike poljedelake edince pa nastajajo v Sovjetski Uniji radi obubožanja malih posestev kakor v Ameriki, temveč potom programatičnega ujedinjevanja. Radi kolektivnega načina obdelovanja je narasla produktivnost zemlje za 40 do 50 odstotkov, v prvi vrsti radi mehaniziranja poljedelstva in smotnega izrabe traktorjev. Povprečna izraba traktorjev znaša v Sovjetski Uniji 1.500 ur na eksemplar letno, v Ameriki pa samo 450 ur. Ta izraba se bo v prihodnje dvignila na 2.500 ur letno.

Sadovi toletne kolektivne pomladne setve zagotavljajo uspešno širjenje kolektivizacije. Sovjetsko poljedelstvo ima izvršiti tri glavne naloge: razviti kulturo obrtnega rastlinstva, obnoviti živinorejo in okrepi pridelavek žita. Razvoj živinoreje je mogoče le na podlagi kolektivnega in državnega gospodarstva. Prvo vlogo pri tem bo imela svinjereja. Rešitev vprašanja preskrbe z mlečnimi proizvodi je zvezan z vprašanjem pridobivanja klaje in pasništva. Medtem ko zavzema v Ameriki klajni posev 70 odstotkov vse posevne površine, znaša v Sovjetski Uniji samo 30 odstotkov. Da preskrbo z mesom in mlekom podvojimo, moramo vire za 150 odstotkov povečati.

V prihodnjih treh letih se mora v uralskih provincah in osrednji Aziji 20 milijonov hektarjev mrtve zemlje obdelovati s traktorji. Velikanske površine najboljše zemlje so še ob srednji Volgi in v Kasakstonu neobdelane. V teh krajih uspeva predvsem pšenica, s katero so bo v prihodnjih letih na novo posejali 255 milijonov hektarjev. Samo v Kasakstonu se zamore s pšenico posejati 55 milijonov hektarjev, medtem ko je sedaj posejano samo 2 milijona. V Južni Sibiriji in v Kasakstonu se bodo organizirala kolektivna gospodarstva s po 300.000 hektarjev.

Produkcija bombaža se bo prihodnje leto razširila na dva in pol milijona hektarjev, od katerih bo 1 milijon obdelan s traktorji. Enako se bodo organizirala nova gospodarstva za pridelavo lana, ki se ga bo v jeseni za 35 odstotkov več nasejalo.

Jakovljevič je poudaril, da je uspeh kolektivizacije odvisen od prostovoljnega vstopanja kmetov v kolektivna gospodarstva. V dogledni bodočnosti bodo individualna gospodarstva sploh izginila. Kolektivni program je tehne strojne industrije, in bo v prihodnje osiguran s razvojem domačih petih letih dovršen, s čemu bo socialna revolucija končana. (?) (Del. Politika.)

Zdravilno moč pri gnolbi dlesne (skorbuta) ima samo citronin sok v sredozemskih deželah rastoče citrone, ne pa tudi sok zahodno-indijske citrone.

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

Agitirajte za "Prosveto!"

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontekstu Prosvete.)

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

